

McMeekin'den 1917 'eleştirisi'

Deniz YILMAZ

Metinlerinde ve araştırmalarında aşırı yorumlarıyla dikkat çeken ve Soğuk Savaş döneminin anti-komünist bakış açısıyla Rusya ve Sovyet Rusya tarihi üzerine kalem oynatan Sean McMeekin, 1917-1922 arası dönemi işlediği yeni bir kitapla karşımızda: “Rusya’nın Bolşevikler Tarafından Yağmalanması” alt başlığıyla yayımlanan “Tarihin En Büyük Soygunu”nda yazar; Birinci Dünya Savaşı’nın ardından yani devrim döneminde Bolşeviklerin “gizemli” dediği başarısının altında yatan nedenleri Çarlık Rusyası’nın hazinelerine el konması, bunların komünizm propagandasında ve “Sovyet tipi insan yaratılmasında” kullanılması olduğunu iddia ediyor.

Bir ‘yağma’ harekâtı

McMeekin’e göre Sovyet Rusya’nın ilk yılları “karanlık” çünkü 1917-1922 arasındaki dönemde, devrimin yakıtının kaynağı belirsiz. Arşivlerden ve SSCB Maliye Bakanlığı’ndan elde ettiği “bilgi” ve “belgelerden” hareketle bu kaynağa ulaştığını söylüyor. Bolşeviklerin, yurttaşların birikimlerine ve imparatorluktan kalma altınlara, sanat eserlerine ve antika eşyalara el koyması. Başka bir deyişle McMeekin’e göre Sovyet Komünist Partisi, “yağma hareketiyle konumunu uzun yıllar koruyor.” Yazar, 1917 öncesini şöyle özetliyor: “Marksist sermaye birikimi teorisine göre bu ulusal zenginlik, ondan hiç pay almamış ‘proleterlerin’ emeği üzerinden elde edilmişti. Bu, gerçeği en iyi ihtimalle kısmen yansıtan bir ifadedir: Savaş öncesi Rusyası’nın dikkat çekici zenginliklerinin üretilmesinde yüzyıllar boyunca, çoğu zaman yetersiz ücretlendirilen, zorla çalıştırılan ve özgürlüğü kısıtlanan serflerin emeğinden yararlanılmıştı ancak bu zenginlik aynı zamanda muazzam bir doğal kaynak bolluğundan (tahıl, kereste, kürk, platin, diğer metaller ve son dönemde Hazar petrolü), bunlardan yararlanmak için ihtiyaç duyulan ve genellikle dış kaynaklı malî ve entelektüel yatırımlardan, nitelikli zanaatkârlıktan (Peter Carl Fabergé, proleter sayılmazdı ama kesinlikle değer yaratmıştır) ve ‘yaratılan’ değer ve paralarını kendi ülkelerinde değerlendirmekten mutlu olan Rus tüccarların, aristokratların ve zanaatkârların artan güveninden kaynaklanıyordu. Stolipin’in reformlarının ardından sayıları artan küçük çiftçiler daha iyi ücret alan fabrika işçileriyle birlikte, kazançlarını bankalarda biriktirmeye bile başladılar. Rusya, çarlık döneminin son günlerinde hem insan hem sermaye bakımından önemli bir net ithalatçı konumundaydı; 1917’den sonra bu durum bir daha asla gerçekleşmeyecekti.”

McMeekin, 1917 ile 1991’i birbirine benzettiği Rusya tarihinde, Bolşeviklerin beş yılda yaptığını iddia ettiği soygunun ve yağmanın önemli bir yer tuttuğunu belirtiyor. Ardından “çete” dediği Marksist ideologların neler yaptığını sıralıyor: “Rusya’nın, 1917’de ekonomik açıdan durgun bir su değil, dünyanın dört bir yanından yatırımcıların servetlerini riske atmak için bir araya geldikleri, küresel kapitalizmin bir çeşit devasa kumarhanesi olduğunu düşünmek en doğrusu. Yüzyıllar boyunca yavaş yavaş biriken ulusal zenginlik, son yıllardaki sıkı çalışma ve sancılı reformlar, Fransa’dan, Almanya’dan, İngiltere’den ve (daha yakın zamanda) ABD’den gelen yoğun sermaye akışı, finansal ve ekonomik bir dev yaratmıştı ama bu son derece kırılgan bir devdi. Rusya’nın altın ve nakit rezervleri, gelişen tahvil ve hisse senedi piyasaları ile onu İtilaf Devletleri’nin kredi sağlayıcılarına, yatırımcılarına ve askeri tedarikçilerine bağlayan, birbiriyle örtüşen tüm uluslararası yükümlülükler ağı doğru kullanılırsa, İttifak Devletleri’ne karşı savaşı kazanmasını ve halkı için müreffeh bir savaş sonrası geleceği güvence altına almasını sağlayabilirdi. (...) Rusya’nın büyük talihsizliği, 1917’de savaş zamanında yaşanan büyük canlanma tam da başkentlerini banka kasalarındaki 1.000 ton külçe altınla ve mevduattaki milyarlarca rubleyle desteklenen devasa

cephaneliklere dönuştürmüŖken acımasız bir Marksist ideologlar çetesinin ortaya çıkmasıydı. Bütün bu muazzam yapı BolŖeviklerin açıkça yok etmeyi hedefledikleri ‘kapitalist’ hükümetler, bankalar ve Ŗirketler tarafından finanse ediliyordu.”

‘Kızıl Terör’ün eylemleri

BolŖeviklerin eline geçen hazinelerin, sonradan elden çıkarılma sürecini anlatan McMeekin, değerli madenlerin ve antika eşyaların Avrupa’nın önemli müzayede salonlarında satışa çıkarılıp müzelerinde sergilenişinin bir servet aktarımı haline geldiğini vurguluyor. Hatta buna dair bir not düşüyor: “1920’lerin sonuna gelindiğinde, Berlin’de, Viyana’da ve Stockholm’deki galeriler, antikacılar ve müzayede evleri, elmaslardan ve yakutlardan basit bronz ve ahşap eserlere ve bunların arasında kalan her Ŗeye kadar, yağmalanmış Rus mallarıyla dolup taşıyordu.”

McMeekin’e göre Rusya’nın kaybolan mirasının parçaları, değerinin altında Avrupalı tüccarların eline geçmişti. Bunun faili ise ona göre “Kızıl terör” dediğı BolŖeviklerdi. Yazar, uzun uzun anlattığı hikâyenin sonunda aşırı yorumlarına yenisini ekleyerek bir soru yöneltiyor ve Naziler ile BolŖevikleri birbirine benzetiyor: “Rusya’nın ulusal mirasının yağmalanıp aklanmasına ilişkin bu hazine hikâyesinin en üzücü tarafı, bu konuda ilk bilinmesi gereken Ŗeyin çok az kişi tarafından bilinmesidir. Yüzlerce roman, oyun ve film sayesinde Nazi köle işçiliğı ve ölüm kamplarının kurbanları konusunda dünyada farkındalık oluştu ve son dönemde, hayatta kalan az sayıda kişiye, ne kadar az ya da geç olursa olsun, tazminat ödendi. Stalin’in Gulag kamplarının kurbanları aynı tanınırlığa ya da tazminata erişemediler ancak Aleksandr Soljenitsin ve küçük ama giderek büyüyen bir tarihçiler topluluğunun çabaları sayesinde, onların torunları gecikmiş de olsa bir nebze ilgiye ve sempatiye kavuştular. Peki, devrim öncesi Rus aristokrasisi adına kim konuşacak ya da ikona ressamaları ve ikonalara dua edenler, keşişler ve kilise büyükleri, işyerlerini ve malikânelerini özenle döşemiş gururlu tüccarlar, bankacılar, subaylar ve devlet memurları, alın teriyle birikim yapan kentli zanaatkârlar ve kulak köylüleri, Orta Asya emirleri, hanları ve at tüccarları, memleketlerini ve sevdikleri tüm uygarlığı kaybetmiş göçmen entelijansiya adına kim konuşacak?”

Tarihin En Büyük Soygunu, Sean McMeekin, Çeviren: Ercan Ertürk, Yapı Kredi Yayınları, 288 s.